

Eesti Noorsootöötajate Kogu

Haridus- ja teadusministeerium

18.05.2020

Eesti Noorsootöötajate Kogu täiendavad ettepanekud noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõule.

Eesti Noorsootöötajate Kogu (ENK) tunnustab Haridus- ja Teadusministeeriumi kompakitse, läbimõeldud ja selgete sihtidega arengukava koostamise eest ning tänab võimaluse eest anda täiendavat tagasisidet arengukava eelnõule.

Järgnevalt ENKi täiendused:

1. Võimalusel vältida mõiste „erinoorsootöö“ tagasitoomist Eesti noorsootöö maastikule (lk 6 esimeses lõigus loetletud tegevussuundadest „erinoorsootöö“, mainitud ka lk 15 mõistet lisaks Lisale 1 „Noortevaldkonna arengukava 2021-2035“ eelnõu tekstis), kuna Eesti noorsootöö arengus tähistab see kindlat etappi ja sellega seondult ka väga spetsiifilist lõiku Eesti noorsootöö ajaloos. Terminit ei kasutata ka rahvusvaheliselt, vahepeal on n.n riskirühmadega töös hakatud kasutama mitmeid muid termineid, sh arenenud mobiilne noorsootöö, töö vähemate võimalustega noortega, noorsootöö haavatavate sihtrühmadega, tõrjutusriskis noored jne. Dokumentis endaski on kasutusel läbivalt muud terminid, mistõttu ei pea mõistlikuks „erinoorsootöö“ termini kasutamist muude kõrval – see põhjustab segadust.
2. Joonisel 2, lk 8 võiks kaaluda sõna „tark“ uuringute tellimine asemel kasutada sõna „sihipärane“.
3. Lk 5 räägitakse valdkonna ajaloost ja korraldusmudelist. Leiame, et korraldusmudeli loetelu juures väärrib täiendust kogemuste mõtestamise osa, ettepanek sõnastada järgmiselt: „*tugev platvorm, kus ise tegevusi algatada, neid ellu viia ja süsteemselt kogemustest õppida*“
4. Valdkonna läbivate põhimõtete juures lk 8 on lause „Nad vajavad tähelepanu ja tuge, et vähendada sotsiaalse haavatusse riski ja korvata vanusest tingitud piiranguid poliitilises osaluses ja esindatuses.“ Sõnas „haavatus“ on üleliigne „s“.
5. Lisada kas lk 9 alapeatüki „Väljakutsed perioodil 2021-2035“ alla noorte eluolu enim mõjutavad ühiskondlikud ja globaalsed väljakutsed, nagu keskkonnahoiu, kliima ning tervise (sh vaimse tervise) ja üldise heaoluga seonduv või lisada lk 20 „Seosed läbivate teemadega“ loetellu lisaks kliima ja keskkonnahoiu teemadele „tervis (sh vaimne tervis) ja heaolu“ (vt arengukava eelnõu lk 22 „Euroopa noorte eesmärgid“).

Eesti Noorsootöötajate Kogu

6. Lisada lk 9 alapeatüki “Väljakutsed perioodil 2021-2035” esimeses lõigus eluhoiakut kirjeldavasse loetellu ’sallivus’. *“Nii sünnib Eesti, mille arengule aitavad noored kaasa vastutustundliku, uuendusmeelse, ettevõtliku, salliva ja jätkusuutliku eluhoiakuga.”*
7. Sama peatüki 1. väljakutse pealkiri lk 9 ning peamine osa tekstist sisaldab just poliitikavaldkondade hõivatust. Lõigu viimase lause viimane osalause toob sisse ka rakendusliku tasandi *„ja rakendada valdkondade koostöös sobivaid meetmeid.“* Ehk võiks siin juba pealkirjas kajastada ja rohkem välja tuua, et ei oleks ainult poliitikates noortekeskne lähenemine, vaid ka eri valdkondade praktikas.
8. Kolmanda väljakutse pealkirjas nimetatud “märkamine” lk 10 on nii pika arengukava perioodi peale liiga väheambitsioonikas ja ebapiisav. Selgitavas tekstis on selgitatud, et “sellised noored vajavad suuremat märkamist ja professionaalset tuge”. Ettepanek on sõnastada kolmanda väljakutse pealkiri järgmiselt: *“Võrdsed võimalused iga noore arenguks ja nende noorte märkamine ja toetamine, kes erinevatel põhjustel loodud võimalustest osa ei saa”.*
9. Viienda väljakutse viimases lauses lk 10 toodud väide *“Kesine ligipääs noorsootöö- ja nõustamisteenustele lapseas võib avaldada pikaajalist pärssivat mõju isiksuse arengule ja pidurdada oskuste arengut”* vajab viidet allikale, millel väide põhineb.
10. Väljakutsete juures lk 10 ei ole välja toodud otseselt noorsootöös (mitteformaalõppes) omandatud teadmiste, oskuste, kogemuste, vilumuste arvestamist võrdselt formaalhariduses omandatuga. Võib-olla sobib see kõige enam 6. väljakutse alla.
11. Arengukava visioon lk 12. Ettepanek sõnastada visioon järgmiselt: *“2035. aastaks on igal noorel kõik võimalused tervislikuks ja täisväärtuslikuks eluks. Noored on võimestatud mõjutama ja muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks.”*
12. Arengukava üldeesmärkide juures lk 12 on toodud oodatav seisund koos soovitatavate omadustega, kuid neljandana “kindlus” juurde on juba lisatud kitsendusena nn meede *“toetava tugivõrgustiku abil”*, siin võiks selle kitsenduse eemaldada. Ehk tekib järgmise 14 aasta jooksul ikka rohkem võimalusi märkamiseks ja erineva tasandi ennetamiseks.
13. Tegevussuuna 2.2. lk 13 viimane punkt ütleb, et “luues /--/ noorte nõukogu ja /---/ noorte ümarlaua”, kuid nii pika perioodi pealt võiks planeerida ka selle käigus hoidmise ja tööruutiini kujundamise. Ettepanek sõnastada punkt 2.2 järgmiselt: *“luues noorte kaasareakimisvõimaluste suurendamiseks kogu arengukava perioodil hästi toimivad peaministri nõustava üksusena riiklik noorte nõukogu ning presidendi kantselei juurde noorte ümarlaud.”*
14. Strateegilise eesmärgi nr 3 juures lk 13 võiks loetellu lisada ka *“õppimine”*. Ettepanek sõnastada punkt 3 järgmiselt: *„Kvaliteetne noorsootöö on kättesaadav ning loob kõigile noortele võimalused arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja mõtestatud õppimiseks.”*

Eesti Noorsootöötajate Kogu

15. Tegevussuund 3.1 võiks olla pealkirjastatud järgmiselt: „*Tagatakse kvaliteetse noorsootöö regionaalselt ühtlane kättesaadavus*“
16. Tegevussuuna 3.2 esimese punkti juures lk 14 taotleda samuti (võrreldes järgmise punktiga) süsteemsust või koordineeritust, nt luues noorsootöö terminikomisjoni või metoodikakeskuse (metoodiku ametikoha).
17. Tegevussuuna 3.3 alla lk 14 lisada punkt tegevnoorsootöötajate või pikaajaliste noorsootöötajate toetamise kohta alustavate noorsootöötajate kõrval.
18. Tegevussuuna 4.2 neljandas punktis lk 15 on nimetatud mobiilset noorsootööd (kõrvuti erinoorsootööga). Kuna Eestis kasutusel ja levinud kolm erinevat tõlgendust sellele, siis peaks siin täpsustama, mida on silmas peetud, kas tänavatööd (kontakt-noorsootöö avalikus ruumis) vm. Jätakuvalt ettepanek, mitte kasutada mõistet „erinoorsootöö“, sest see tekitab segadust ja seoseid varasema erinoorsootöö käsitusega, mida siinkohal ei ole mõtet ümber konstrueerima mõistena hakata.
19. Tegevussuund 4.3 soovib ka uute meetodite ja lahenduste loomist ja katsetamist, nagu 3.2 esimesegi punkt, ehkki siin on rõhuasetus ilmselt kitsamal sihtrühmal, siis praegu need oleks justkui “erinevad noorsootööd”, mida arendatakse, ehk eristada kuidagi sõnastusega või siduda varasemalt öelduga.
20. Joonisel 3 toodud skeem on vahva, akronüümidest võiks moodustuda HOIAK. Puudu on küll A täht. Joonise järgi jääb mulje, et noorte enda vastutuse ja aktiivsuse toetamist on vähe: rohkem ikka järeleaitamist ja võimaluste loomist. Tegevustest ei jäänud tervikuna sellist muljet. Aktiivsete ja andekate noorte toetamine ei peaks jääma ainult nende enda lõbuks, vaid riiklikult peaks neid toetama. Siit tuleb ehk selle HOIAK-u A-täht, lisaks sallivus muidugi – väärikas, üksteist austav, salliv eluhoiak. Noorsootöö on ikka väärtuspõhine valdkond ning see peaks olema selgemalt ja julgemalt rõhutatud.
21. Juhtimise ja rakendamise kolmanda lõigu eelviimane lauses lk 16 'selle olemasolul' nullib omamoodi ühe eesmärkidest, et noorte esinduskogud oleksid ka peaministri ja presidendi juures. Justkui HTMi juures ei peaks olema. Kui on arvata, et muutub nimetus, siis kasutada ehk üldisemat nimetust.
22. Mõõdikutes ISE juures oleks tahtnud kohata lubatud mõju hindamise mudelite kohta infot.
23. Lk 20 lisada läbivate teemade loetellu “Inimõigused” ja tuua välja, kuidas noortevaldkonna arengukava toetab inimõigusi ja inimõigustega seotud väärtuste edendamist. (vt lk 8 valdkonna läbivad põhimõtted).

Ilona-Evelyn Rannala, juhatuse esimees
Eesti Noorsootöötajate Kogu